

ปัจจัยทางค่านิยมที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์

ภาวะเจริญพันธุ์มีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เช่นถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกัน ลักษณะทางค่านิยมวิถีและสังคมที่ต่างกัน เช่น รายได้ อาชีพ การศึกษา ความรู้อ่านเขียนได้ การศึกษา สถานภาพสมรส ฯลฯ ปัจจัยทางค่านิยมที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์ที่จะนำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่ การศึกษา ความรู้อ่านเขียนได้ การย้ายถิ่น ศาสนา สัญชาติ และสถานภาพสมรส เพื่อที่จะศึกษาว่าภาวะเจริญพันธุ์ของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปเมื่อภาวะเจริญพันธุ์เริ่มลดลง จะลดลงอย่างรวดเร็วในกลุ่มที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำก่อน ซึ่งเป็นเหตุให้ช่วงความแตกต่างภาวะเจริญพันธุ์ช่วงกว้างขึ้น เมื่อถึงภาวะเช่นนั้นแล้ว ต่อจากนั้นภาวะเจริญพันธุ์ของกลุ่มที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงจะลดลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ช่วงความแตกต่างภาวะเจริญพันธุ์แคบลง ในภาวะการณ์เช่นนี้ ภาวะเจริญพันธุ์โดยทั่วไปจะอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อค่าลงถึงจุด ๆ หนึ่งแล้ว ภาวะกลับกันมักจะเกิดขึ้นดังนี้คือ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือมีการศึกษาสูง กลับมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ที่กล่าวมานี้เป็นลักษณะของแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศอุตสาหกรรม ซึ่งในขณะนี้ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ สำหรับประเทศไทย ความแตกต่างภาวะเจริญพันธุ์ทางค่านิยมปัจจัยทางสังคมที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์แสดงได้ดังต่อไปนี้ คือ

๑. การศึกษา การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการศึกษาความแตกต่างภาวะเจริญพันธุ์ ผู้ที่มีการศึกษาสูงเป็นผู้ตระหนักดีเกี่ยวกับการยกฐานะของตนเองโดยการมีบุตรน้อย ใน Puerto Rico ก็เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีบุตรน้อย ผู้ที่มีการศึกษาต่ำมีบุตรมาก^{๑๕} จากข้อมูลสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ของประเทศญี่ปุ่นพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๓๘ ต่อมารดา ๑ คน ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๒.๑๘ ต่อมารดา ๑ คน ผู้ที่มีการศึกษาชั้นมัธยมมีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับกลาง โดยมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกับผู้ที่มีการศึกษาสูง และพบว่า ความแตกต่างภาวะเจริญ

^{๑๕} Bogue, op.cit., pp. 314 - 316.

พันธุ์ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษากับการศึกษาที่สูงกว่าเป็นรายหมวดอายุ มีความแตกต่างกันในลักษณะตัว U^{๒๐}

สำหรับประเทศไทยพบว่า เมื่อปรับฐานอายุแล้วแสดงให้เห็นว่า โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันระหว่างการศึกษากับภาวะเจริญพันธุ์ตามลำดับชั้นการศึกษา โดยผู้ที่ไม่ผ่านชั้นการศึกษาและสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ มีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด สตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๓ มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง และสตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ ขึ้นไปมีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับที่ต่ำกว่า ปรากฏว่าทั่วราชอาณาจักร สตรีที่ไม่ผ่านชั้นการศึกษาและสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ มีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ และ ๔.๔ คนตามลำดับ สตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๑ - ๓ มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๗ คน และสตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ - ๖ เตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๒ อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และ ๔ ขึ้นไป มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๐ ๓.๑ ๓.๐ และ ๒.๕ คนตามลำดับ เป็นที่สังเกตว่า สตรีที่สำเร็จการศึกษาสูงคือ อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และ ๔ ขึ้นไป มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๐ และ ๒.๕ คนตามลำดับ ซึ่งมีความแตกต่างกับสตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ - ๖ และเตรียมอุดมศึกษาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น จึงจัดให้อยู่ในระดับเดียวกัน กล่าวได้ว่าสตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ ๔ ขึ้นไปมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓ คน

ภาคใต้ เมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่ไม่ผ่านชั้นการศึกษา มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๐ คน สตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔ มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๒ คน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ที่ไม่มีการศึกษาอาจเป็นสตรีมุสลิม และผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นชาวสวนยางมากกว่า และก็ด้วยเหตุผลที่

^{๒๐} Kozo Ueda, Fertility Differentials and Trends in Japan Sydney Conference, Contributed Paper, Sydney 1967, p. 258.

กล่าวมาแล้ว ที่สตรีไทยมุสลิม และผู้ประกอบอาชีพเป็นชาวสวนยางมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ อาจเป็นสาเหตุให้สตรีที่ไม่ผ่านการศึกษามีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา ๔ เล็กน้อย

จะเห็นได้ว่า เมื่อปรับฐานอายุแล้ว มีความสัมพันธ์โดยกลับกันระหว่างการศึกษาและภาวะเจริญพันธุ์ โดยสตรีที่มีการศึกษาสูงกว่ามีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่า ตามลำดับชั้นการศึกษา ช่วงความแตกต่างภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีการศึกษาต่ำและสูงแสดงได้ดังนี้คือ สตรีที่มีการศึกษาต่ำมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยประมาณ ๔.๕ คน สตรีที่มีการศึกษาสูงมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยประมาณ ๓.๐ คน จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๐ คนนี้ จักว่าอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีที่มีการศึกษาสูงของประเทศที่ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ซึ่งมีประมาณ ๒ คน แม้วาภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีการศึกษาสูงนี้จะลดลงเท่ากับของประเทศที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำก็ตาม การที่จะหวังให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดลงอย่างประเทศอุตสาหกรรม หรือประเทศที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำนั้น ย่อมเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะสตรีที่ไม่ผ่านชั้นการศึกษา และสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา ๑ - ๔ มีประมาณอัตราร้อยละ ๕๕ สตรีเหล่านี้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน ซึ่งเท่ากับระดับภาวะเจริญพันธุ์ของทวีปราชอาณาจักร ประชากรเหล่านี้ย่อมไม่ตระหนักเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการมีบุตรน้อย เพื่อยกระดับฐานะของตนเอง และไม่เห็นว่า การมีบุตรมากจะเป็นภาระหนักใจการเลี้ยงดูและให้การศึกษา ดังนั้นการที่ภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงนี้จะลดลงอย่างประเทศอุตสาหกรรมนั้นย่อมเป็นไปได้ ในกรณีนี้เมื่อได้มีโครงการวางแผนครอบครัวอย่างกว้างขวางแล้ว ภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงนี้อาจลดลงได้ (ตารางที่ ๑๗)

จากการศึกษาของฮอดลีย์ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ เกี่ยวกับการขยายของครอบครัวและการวางแผนครอบครัวในอำเภอโพธารามพบเช่นเดียวกันว่า ที่โพธารามมีความสัมพันธ์โดยกลับกันระหว่างการศึกษาและภาวะเจริญพันธุ์ โดยสตรีที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มจะมีบุตรน้อย และเมื่อมีบุตรตามที่ตั้งใจไว้แล้วก็พยายาม

ตารางที่ ๑๗ จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไปที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามชั้นการศึกษา
ที่สำเร็จแล้ว และอายุ ทวีตราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขตและชั้นการศึกษาที่สำเร็จ	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
ทวีตราชอาณาจักร										
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๐.๗	๑.๗	๒.๕	๔.๒	๕.๕	๖.๒	๖.๓	๖.๐	๕.๓	๔.๕
ประถมศึกษาที่ ๑ - ๔	๐.๗	๑.๕	๒.๘	๔.๒	๕.๕	๖.๑	๖.๓	๕.๖	๓.๕	๔.๔
มัธยมศึกษาที่ ๑ - ๓	๐.๖	๑.๕	๒.๓	๔.๒	๔.๘	๕.๐	๖.๐	๓.๙	๓.๗	๓.๗
มัธยมศึกษาที่ ๔ - ๖	๐.๖	๑.๓	๒.๓	๓.๔	๔.๓	๔.๑	๓.๐	๓.๒	๓.๐	๓.๐
เตรียมอุดมศึกษาที่ ๑ - ๒	-	๑.๐	๑.๔	๓.๒	๔.๐	๔.๒	๔.๖	๔.๕	๓.๒	๓.๑
อุดมศึกษาที่ ๑ - ๓	-	๑.๐	๒.๐	๓.๔	๒.๖	๔.๔	๓.๐	๔.๓	๒.๙	๓.๐
อุดมศึกษาที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	๒.๓	๑.๘	๒.๐	๑.๕	-	๕.๐	๒.๑	๒.๙
เปรียบเทียบและนิกรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	๒.๐	๒.๐	๒.๐	๕.๐	๕.๕	๖.๓	๕.๓	๒.๗*	๔.๖	๔.๐
ไม่ทราบ	๐.๗	๑.๕	๒.๔	๒.๔	๓.๗	๔.๗	๕.๕	๔.๔	๓.๓	๓.๓
ในเขตเทศบาล										
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๑.๑	๒.๒	๓.๐	๓.๕	๕.๐	๕.๕	๕.๓	๔.๖	๔.๕	๔.๐
ประถมศึกษาที่ ๑ - ๔	๑.๕	๑.๖	๒.๗	๓.๕	๔.๗	๕.๑	๕.๒	๔.๖	๓.๔	๓.๕

ตารางที่ ๒๘ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษาที่สำเร็จ	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๕	๑๖-๑๘	๑๙-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๗	๒๘-๓๐	๓๑-๓๓	๓๔-๓๕		
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	๐.๖	๑.๔	๒.๓	๔.๐	๔.๕	๕.๒	๕.๘	๓.๐	๓.๘	๓.๔
มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	๐.๖	๑.๕	๒.๔	๓.๑	๔.๐	๔.๓	๓.๓	๓.๒	๓.๐	๓.๐
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	๑	๐.๗	๒.๐	๒.๕	๓.๕	๓.๖	๔.๕	๔.๐	๓.๓	๓.๑
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	๑	๐.๘	๑.๓	๓.๕	๒.๘	๔.๕	๓.๓	๓.๕	๒.๕	๒.๘
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	๑	๑	๑.๕	๑.๘	๒.๓	๑.๕	๑	๕.๐	๒.๑	๒.๘
มัธยมและนักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
อื่น ๆ	๑	๑	๓.๐	๕.๕	๕.๐	๕.๗	๕.๓	๒.๕	๔.๘	๕.๑
ไม่ทราบ	๑.๐	๒.๓	๒.๗	๒.๗	๓.๘	๓.๘	๕.๕	๔.๒	๓.๕	๓.๔
นอกเขตเทศบาล										
ไม่เรียนผ่านชั้นการศึกษา	๐.๗	๑.๗	๒.๕	๔.๒	๕.๕	๖.๓	๖.๔	๖.๒	๕.๕	๔.๖
ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔	๐.๖	๑.๕	๒.๕	๔.๓	๕.๕	๖.๓	๖.๔	๖.๐	๓.๕	๔.๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	๐.๖	๑.๕	๒.๓	๔.๓	๕.๐	๕.๘	๓.	๖.๖	๓.๗	๔.๕
มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	๕.๕	๑.๑	๒.๓	๓.๘	๔.๕	๓.๗	๑	๓.๐	๓.	๓.๐

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษา	อายุ								รวม ๑๓ ชั้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๕	๑๖-๑๘	๑๙-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๔๔	๔๕-๕๕		
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	-	๑.๓	๐.๘	๓.๕	๕.๕	๕.๓	๕.๐	-	๓.๑	๓.๑
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
เป็รียบดูและนักรรรม อื่น ๆ	๒.๐	๒.๐	๑.๓	๕.๓	๕.๐	๓.๖	-	๓.๐	๕.๒	๓.๕
ไม่รวม	๐.๖	๐.๕	๒.๓	๒.๓	๓.๓	๕.๕	๕.๕	๕.๘	๓.๖	๓.๔
จังหวัดระนอง										
ไม่แยกชั้นการศึกษา	๑.๐	๒.๒	๓.๐	๕.๐	๕.๕	๕.๕	๕.๘	๕.๕	๕.๓	๓.๕
ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔	๐.๕	๑.๖	๒.๖	๓.๘	๕.๒	๕.๕	๕.๕	๕.๑	๓.๒	๓.๖
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	๐.๒	๑.๕	๑.๕	๓.๒	๕.๕	๕.๓	๕.๖	๓.๓	๓.๖	๓.๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	๐.๕	๑.๕	๒.๕	๒.๘	๕.๑	๓.๕	๒.๕	๓.๒	๒.๕	๒.๘
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	-	๑.๐	๑.๐	๒.๕	๕.๐	๕.๒	๕.๘	๕.๐	๓.๓	๓.๐
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	๐.๓	๑.๓	๓.๐	๒.๕	๓.๒	๓.๓	๕.๓	๒.๕	๒.๓

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษา	อายุ								รวม ๑๓ ขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ขึ้นไป
	๑๓-๑๘	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	๒.๓	๒.๐	๒.๓	๒.๕	-	๕.๐	๒.๓	๓.๐
เปรียบเทียบและนักธรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบ	๑.๐	๒.๐	๒.๗	๒.๕	๓.๖	๕.๐	๕.๐	๓.๕	๓.๒	๓.๓
ภาคกลาง										
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๐.๙	๑.๗	๒.๙	๔.๑	๕.๓	๖.๒	๖.๒	๕.๖	๕.๓	๔.๔
ประถมปีที่ ๑ - ๔	๐.๗	๑.๕	๒.๗	๔.๑	๕.๐	๕.๓	๕.๖	๕.๑	๓.๔	๔.๐
มัธยมปีที่ ๑ - ๓	๑.๐	๑.๙	๒.๒	๓.๖	๔.๒	๓.๙	๖.๐*	๒.๐*	๓.๓	๓.๑
มัธยมปีที่ ๔ - ๖	๐.๕	๑.๔	๑.๔	๓.๕	๔.๖	๓.๕	-	๒.๐*	๓.๐	๒.๗
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษา	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป	
	๑๓-๑๕	๑๖-๑๘	๑๙-๒๑	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔			๔๕-๔๙
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบ	๐.๓	๐.๓	๒.๕	๐.๕	๕.๒	๓.๗	๖.๕	๕.๕	๓.๕	๓.๔	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ											
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๐.๕	๑.๘	๓.๐	๔.๗	๖.๐	๖.๕	๗.๐	๖.๕	๕.๒	๕.๐	
ประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔	๐.๗	๑.๕	๒.๘	๔.๕	๕.๕	๖.๘	๖.๕	๖.๖	๓.๘	๕.๘	
มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	๐.๕	๑.๕	๒.๗	๕.๐	๕.๒	๕.๕	๖.๘	๑๒.๐*	๕.๓	๕.๐	
มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖	-	๑.๑	๒.๗	๓.๕	๕.๖	๕.๐	๗.๐	-	๓.๕	๓.๘	
เตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ไม่ทราบ	๒.๐	๓.๐	๒.๗	๓.๗	๓.๕	-	๕.๐	๕.๐	๓.๖	๕.๓	

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษา	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๕	๑๖-๑๘	๑๙-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๗	๒๘-๓๐	๓๑-๓๓	๓๔-๓๖		
ภาคเหนือ										
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๐.๗	๑.๗	๒.๕	๔.๑	๕.๕	๖.๒	๖.๒	๖.๐	๕.๑	๔.๕
ประถมศึกษา ๑ - ๔	๐.๖	๑.๕	๒.๕	๔.๒	๕.๕	๕.๘	๖.๒	๖.๐	๓.๓	๔.๔
มัธยมปีที่ ๑ - ๓	๐.๕	๑.๑	๒.๕	๔.๓	๕.๗	๕.๑	๕.๓	๕.๐	๓.๕	๓.๕
มัธยมปีที่ ๔ - ๖	๑.๐	๐.๘	๒.๖	๓.๐	๓.๑	๕.๓	-	๕.๐	๒.๖	๓.๐
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคใต้										
ไม่เคยผ่านชั้นการศึกษา	๐.๖	๑.๖	๒.๗	๓.๘	๕.๗	๕.๑	๕.๖	๕.๒	๕.๓	๕.๐
ประถมศึกษา ๑ - ๔	๐.๖	๑.๔	๒.๖	๔.๐	๕.๐	๕.๕	๕.๗	๕.๗	๓.๓	๕.๒

ตารางที่ ๑๗ (ต่อ)

เขตและชั้นการศึกษา	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ขึ้นไป	
มัธยมปีที่ ๑ - ๓	๐.๓	๑.๔	๒.๕	๔.๑	๕.๕	๕.๕	๑๒.๐*	-	๓.๙	๓.๕
มัธยมปีที่ ๔ - ๖	๐.๕	๑.๗	๓.๐	๔.๒	๓.๖	๔.๓*	-	-	๓.๖	๓.๐
เตรียมอุดมปีที่ ๑ - ๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๑ - ๓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อุดมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ขอรายการที่บันทึกเครื่องหมาย " - " ตลอด หมายความว่า ข้อมูลมีน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้

ข้อมูลที่แสดงเครื่องหมาย " * " หมายความว่า แนวโน้มผิดปกติ ซึ่งเนื่องมาจากตัวอย่างมีเพียง ๑ ตัวอย่าง หรือมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นในการปรับฐานอายุจึงไม่นำมาคำนวณด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทำให้ตัวเลขจำนวนบุตรเกิดออกโดยฉนวนรวมผิดไป

ละเว้นหรือเว้นระยะเพื่อเลี้ยงการมีบุตรต่อไป^{๒๑} วรารักษ์ พุ่มจำปา ก็พบว่า
 ที่โพธารามผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมรับเอาวิธีการวางแผนครอบครัวมาปฏิบัติมาก
 กว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ำกว่า และผู้ที่ไม่มีการศึกษาเมื่ออัตราส่วนการรับเอาวิธีการ
 วางแผนครอบครัวต่ำที่สุด^{๒๒} ซึ่งก็แสดงให้เห็นเช่นเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง
 การศึกษาและภาวะเจริญพันธุ์เช่นเดียวกันกับที่โคพบมาแล้ว

๒. การอ่านออกเขียนได้ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ผู้ที่อ่านและ
 เขียนได้มีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าผู้ที่อ่านและเขียนไม่ได้ ดังเช่นในสหรัฐอเมริกา
 ค.ศ. ๑๙๑๐ ซึ่งเป็นสมัยที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูง จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของ
 สตรีชาวพื้นเมืองผิวขาวที่อ่านและเขียนได้ ๓๗๕๓ ต่อ ๑๐๐๐ คน สตรีที่อ่านและ
 เขียนไม่ได้ ๓๐๗๕ ต่อ ๑๐๐๐ คน^{๒๓} ในไต้หวันพบว่า ภรรยาของชายในหมวด
 อายุ ๓๕ - ๒๕ ผู้ที่อ่านออกเขียนได้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๒ คน ผู้
 ที่อ่านและเขียนไม่ได้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๕ คน หมวดอายุ ๔๐ - ๔๔ ผู้
 ที่อ่านและเขียนได้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๒ คน ผู้ที่อ่านและเขียนไม่ได้
 ๗.๒ คน และในหมวดอายุ ๔๕ - ๔๙ ปี ผู้ที่อ่านและเขียนได้มีจำนวนบุตรเกิด
 รอดโดยเฉลี่ย ๑๐.๔ คน ผู้ที่อ่านและเขียนไม่ได้ ๑๒.๔ คน^{๒๔} และในเขตเมือง

^{๒๑} อามอส เอช ฮอดลีย์, และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ. การขยายของครอบครัว
 และการวางแผนครอบครัวในอำเภอโพธาราม, การสัมมนาทางวิชาการ เรื่องประชากร
 ของประเทศไทย ครั้งที่ ๒ (พระนคร: กองวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัย
 แห่งชาติ ๒๕๐๘), หน้า ๓๕๖ - ๓๕๘.

^{๒๒} วรารักษ์ พุ่มจำปา, ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่ยอมรับเอาวิธีการ
 วางแผนครอบครัวมาปฏิบัติในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท
 แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓), หน้า ๒๘ - ๒๙.

^{๒๓} Bogue, op.cit., p. 315.

^{๒๔} Paul K.C. Liu, Differential Fertility in Taiwan.

Sydney Conference, Contributed Paper, Sydney, 1967. p. 366.

ตารางที่ ๑๘ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตาม
 ความรู้อ่านออกเขียนได้ และอายุ ที่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขต และความรู้อ่านออกเขียนได้	อายุ								รวม ๑๓ขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ขึ้นไป.
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
ที่วราชอาณาจักร										
อ่านและเขียนได้	๐.๘	๑.๕	๒.๘	๔.๒	๕.๓	๕.๙	๖.๑	๕.๑	๓.๖	๔.๒
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๓	๑.๓	๒.๙	๔.๒	๕.๒	๖.๓	๖.๓	๖.๑	๕.๓	๔.๕
ในเขตเทศบาล										
อ่านและเขียนได้	๐.๙	๑.๓	๒.๓	๓.๘	๔.๕	๕.๐	๕.๐	๔.๑	๓.๕	๓.๖
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๙	๑.๐	๓.๐	๔.๑	๕.๒	๕.๖	๕.๔	๕.๒	๔.๕	๔.๑
นอกเขตเทศบาล										
อ่านและเขียนได้	๐.๘	๑.๕	๒.๘	๔.๓	๕.๔	๖.๑	๖.๓	๕.๖	๓.๖	๔.๔
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๓	๑.๘	๒.๙	๔.๒	๕.๕	๖.๓	๖.๔	๖.๒	๕.๓	๔.๖
จังหวัดพระนคร										
อ่านและเขียนได้	๐.๙	๑.๖	๒.๕	๓.๖	๔.๒	๔.๙	๔.๕	๓.๘	๓.๓	๓.๔
อ่านและเขียนไม่ได้	๑.๐	๒.๑	๓.๐	๔.๑	๕.๑	๕.๕	๔.๙	๔.๕	๔.๔	๔.๐

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

เขต และความรู้อ่านออกเขียนได้	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ขึ้นไป.
	๑๓-๑๔	๑๕-๑๖	๑๗-๑๘	๑๙-๒๐	๒๑-๒๒	๒๓-๒๔	๒๕-๒๖	๒๗ขึ้นไป	รวม ๑๓ขึ้นไป	
ภาคกลาง										
อ่านและเขียนได้	๐.๓	๑.๕	๒.๓	๔.๐	๕.๐	๕.๒	๕.๓	๕.๐	๔.๘	๔.๐
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๕	๑.๘	๒.๘	๔.๑	๕.๓	๖.๓	๖.๒	๕.๘	๕.๘	๔.๘
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
อ่านและเขียนได้	๐.๓	๑.๕	๒.๘	๔.๕	๕.๘	๖.๓	๖.๘	๖.๘	๓.๘	๔.๓
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๕	๑.๓	๓.๑	๔.๓	๖.๐	๗.๐	๗.๐	๖.๘	๖.๒	๕.๐
ภาคเหนือ										
อ่านและเขียนได้	๑.๑	๑.๕	๒.๘	๔.๒	๕.๘	๕.๖	๖.๑	๕.๖	๓.๘	๔.๓
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๓	๑.๓	๒.๘	๔.๑	๕.๕	๖.๒	๖.๒	๖.๐	๕.๑	๔.๕
ภาคใต้										
อ่านและเขียนได้	๐.๖	๑.๘	๒.๖	๔.๐	๔.๘	๕.๓	๕.๓	๕.๑	๓.๘	๔.๐
อ่านและเขียนไม่ได้	๐.๖	๑.๖	๒.๓	๓.๘	๔.๘	๕.๑	๕.๓	๕.๒	๔.๓	๔.๐

ของอินเดีย จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีที่สามี่อ่านและเขียนได้แต่มีการศึกษาค่ำกว่า
ชั้นประถมศึกษา ๓.๕ คน สตรีที่อ่านและเขียนไม่ได้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๐ คนสำหรับ
สตรีที่อ่านและเขียนได้แต่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมศึกษาจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๕
คน สตรีที่อ่านและเขียนไม่ได้ ๓.๘ คน^{๒๕}

สำหรับการศึกษารุ่นนี้จากตารางที่ ๑๘ พบเช่นเดียวกันว่า สตรีที่อ่านและเขียนได้มี
ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกวาสตรีที่อ่านและเขียนไม่ได้ ซึ่งมีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
โดยปรับฐานอายุแล้ว สตรีที่อ่านและเขียนได้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๒ คน สตรีที่
อ่านและเขียนไม่ได้ ๔.๕ คน ความแตกต่างนี้เพิ่มขึ้นอีกเพียงเล็กน้อยสำหรับในเขตเทศบาล
และจังหวัดพระนครดังนี้คือ ๓.๖ และ ๔.๑ และ ๓.๔ และ ๔.๐ คน ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะ
ผู้ที่อ่านและเขียนได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับต่ำ และส่วนน้อยที่ได้รับการศึกษา
ในระดับสูง จึงมีภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันน้อย สำหรับในเขตเทศบาลผู้ที่ได้รับการศึกษาใน
ระดับสูงมีมากกว่าเล็กน้อย จึงทำให้ความแตกต่างมากขึ้นเล็กน้อย

เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อปรับฐานอายุแล้ว จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยโดยส่วนรวม
ของสตรีที่อ่านและเขียนได้สูงขึ้น และของสตรีที่อ่านและเขียนไม่ได้ลดลง ทั้งนี้เนื่องมาจากส่วน
ใหญ่ของสตรีที่อ่านและเขียนได้เป็นผู้มีอายุน้อย และส่วนใหญ่ของ สตรีที่อ่านและเขียนไม่ได้เป็น
ผู้ที่มีอายุมาก จึงทำให้จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยหลังจากปรับฐานอายุแล้วเปลี่ยนไป

๓. การย้ายถิ่น โดยปกติผู้ย้ายถิ่นในประเทศที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ มีภาวะเจริญพันธุ์
ต่ำกว่าสตรีที่ไม่ได้ย้ายถิ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาทางสังคม คือผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้
สูงซึ่งมีบุตรน้อย และปัญหาทางเศรษฐกิจ คือผู้ที่ย้ายถิ่นที่มีรายได้ต่ำมีความจำเป็นทำการป้องกัน
การเกิด เพื่อให้มีบุตรน้อยในอันที่จะให้พอเพียงกับการเลี้ยงดู มีปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยคับแคบ
จึงมีความจำเป็นป้องกันการเกิดเพื่อให้มีบุตรน้อย และมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน คือต้องการ
ทำงาน จึงได้ละเว้นหรือ เว้นระยะการมีบุตร นอกจากนี้ยังมีปัญหาต้องการมีบุตรน้อยเพื่อความ
สะดวกในการย้ายถิ่นดังเช่นใน **Puerto Rico** ผู้ที่ย้ายถิ่นมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่ตั้งถิ่น
ฐานเป็นหลักแหล่ง^{๒๖}

^{๒๕} Murari Mujumdar, Some Findings From Family Planning of the
National Sample Survey, Sydney Conference, Contributed Paper, Sydney,
1967, p. 413.

^{๒๖} Hatt, op.cit, p. 312

สำหรับประเทศไทยจากตารางที่ ๑๔ พบว่า สตรีที่ย้ายถิ่นจากภูมิลำเนา ครั้งสุดท้าย ๕ ปี หลังจากสำมะโน พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งมีเพียงอัตราการ้อยละ ๓ ของ สตรีที่พระราชอาณาจักร ส่วนมากมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่ไม่ได้ย้ายถิ่นเหมือนกัน แต่ความแตกต่างขึ้นอยู่กับเขตที่ย้ายถิ่นมา คือถ้าย้ายมาจากเขตที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ เช่น จังหวัดพระนคร และภาคใต้ ก็มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่นมาก ถ้าย้ายถิ่นมาจากเขตที่มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง เช่น ภาคเหนือ และภาคกลาง ก็มีความแตกต่างน้อย และสตรีที่ย้ายถิ่นจากภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย ๕ ปีนี้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นภาคที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด เมื่อย้ายถิ่นไปอยู่ในเขตอื่นก็มีภาวะเจริญพันธุ์สูงด้วย สตรีที่ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับสตรีที่ไม่ได้ย้ายถิ่นในเขตนั้น จักว่ามีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับเดียวกัน การย้ายถิ่นจากภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย ๕ ปี หลังจากวันสำมะโน พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นที่สังเกตว่าเมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า ผู้ที่ย้ายถิ่นทุกกลุ่มมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงขึ้น สำหรับผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่นเกือบจะไม่เปลี่ยนแปลงเลย ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุต่ำและยังมีบุตร เกิดรอดต่ำอยู่ หลังจากปรับฐานอายุแล้ว ปรากฏว่า ทวีราชอาณาจักร ผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่นมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน ผู้ย้ายถิ่นซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดพระนคร ๓.๖ คน ผู้ย้ายถิ่นซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมในภาคใต้ ๓.๗ คน ผู้ย้ายถิ่นซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมในภาคเหนือ ๔.๑ คน ผู้ย้ายถิ่นซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมในภาคกลาง ๔.๒ คน สำหรับสตรีที่ย้ายถิ่นซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔.๕ คน

เป็นที่สังเกตว่าการย้ายถิ่นภายในภาค ในภาคกลางและภาคเหนือ ปรับฐานอายุแล้วมีภาวะเจริญพันธุ์เท่ากับผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสูงกว่า และภาคใต้ต่ำกว่าผู้ที่ไม่ได้ย้ายถิ่น

กล่าวโดยส่วนรวมแล้ว ส่วนใหญ่สตรีที่ย้ายถิ่นนี้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่า สตรีที่ไม่ย้ายถิ่นภายใน ๕ ปี หลังเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากสตรีที่ย้ายถิ่นส่วนน้อยคงเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง ถ้าผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงกว่านี้ ความแตกต่างคงจะสูงขึ้น เพราะผู้ย้ายถิ่นที่มีการศึกษาย่อมตระหนักเกี่ยวกับการมีบุตรจะเป็นอุปสรรคต่อการทำมาหากิน โดยได้ป้องกันการใช้กำเนิดบุตร หรือละเว้นระยะเวลา มีบุตร

ตารางที่ ๑๕ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามการย้ายถิ่น
จากภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย ๕ ปีหลังจากวันสำมะโน และอายุ ที่วาระอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขต และการย้ายถิ่นจากภูมิลำเนา ครั้งสุดท้าย ๕ ปีหลังจากวันสำมะโน	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	มีปริมาณอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
ทั่วราชอาณาจักร										
ไม่ได้ย้ายถิ่น	๑.๗	๑.๖	๒.๕	๔.๒	๕.๔	๖.๒	๖.๓	๖.๐	๔.๕	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๐	๑.๕	๒.๔	๓.๙	๔.๕	๕.๘	๕.๙	๕.๙	๓.๔	๔.๒
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๘	๑.๔	๒.๑	๔.๙	๔.๔	๔.๓	๔.๒	๔.๑	๓.๒	๓.๖
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๖	๑.๒	๒.๖	๔.๑	๕.๓	๖.๘	๖.๘	๖.๐	๔.๑	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๖	๑.๔	๒.๖	๓.๘	๕.๔	๖.๒	๖.๔	๕.๐	๓.๘	๔.๑
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	๐.๕	๑.๓	๒.๑	๓.๔	๔.๙	๒.๑	๓.๗	๖.๕	๒.๙	๓.๗
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	๐.๖	๑.๐	๑.๖	๖.๐	๕.๐	๒.๖	๔.๐	๗.๓	๒.๘	๔.๒
ไม่ระบุสถานภาพการย้ายถิ่น										
ในเขตเทศบาล										
ไม่ได้ย้ายถิ่น	๐.๙	๑.๘	๒.๘	๓.๘	๔.๗	๕.๒	๕.๒	๔.๕	๔.๐	๓.๘
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๑	๑.๔	๒.๒	๓.๗	๓.๘	๖.๘	๖.๐	๕.๑	๓.๑	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๖	๑.๓	๒.๕	๕.๒	๔.๐	๕.๓	๔.๕	๒.๒	๓.๑	๓.๒

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

เขต และการย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่าง ๆ ถึงสุดท้าย ๕ ปีหลังจากวันสำมะโน	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑.๐	๑.๓	๒.๔	๓.๐	๕.๕	๖.๕	๖.๗	๒.๒ ^x	๓.๒	๓.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๒	๑.๒	๒.๒	๓.๑	๕.๗	๕.๕	—	๓.๐	๒.๖	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	—	๑.๒	๒.๒	๓.๖	๕.๔	๑.๗	๑.๕	๕.๐	๓.๐	๓.๐
ไม่ระบุว่าจะย้ายถิ่นมาจากไหน	—	๑.๐	๑.๔	๖.๐	๕.๐	—	๕.๐	๓.๓	๒.๔	๓.๕
ไม่ระบุสถานภาพการย้ายถิ่น	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
นอกเขตเทศบาล										
ไม่ย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๕	๒.๔	๔.๒	๕.๕	๖.๒	๖.๕	๖.๒	๕.๖	๕.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๐.๕	๑.๖	๒.๕	๔.๐	๕.๗	๕.๕	๕.๔	๕.๔	๓.๖	๔.๒
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๒.๐	๑.๕	๔.๔	๕.๕	๓.๔	๕.๐	๕.๐	๓.๓	๓.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๖	๑.๒	๒.๖	๔.๓	๕.๓	๖.๔	๖.๔	๖.๕	๕.๓	๕.๖
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๕	๑.๖	๒.๕	๓.๕	๕.๖	๖.๕	๖.๔	๕.๕	๕.๐	๕.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

เขต และการย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่าง ๆ ครั้งสุดท้าย ๕ ปีหลังจากวันสำมะโน	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปริมาณอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
จังหวัดพระนคร										
ไม่โยกย้ายถิ่น	๐.๕	๑.๔	๒.๔	๓.๔	๔.๕	๕.๓	๕.๗	๕.๓	๓.๕	๓.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๓	๑.๕	๒.๑	๓.๐	๕.๑	๕.๔	๖.๐	๕.๗*	๒.๖	๓.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	—	๑.๕	๑.๔	๓.๒	๕.๒	๖.๕	๖.๗	๑.๐	๓.๒	๓.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	—	๐.๓	๑.๗	๒.๖	๓.๕	—	—	๒.๕	๒.๑	๒.๑
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	—	๐.๕	๑.๖	—	๓.๐	๑.๐	—	๖.๓	๒.๗	๓.๑
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ระบุสถานภาพการย้ายถิ่น	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ภาคกลาง										
ไม่โยกย้ายถิ่น	๐.๗	๑.๖	๒.๗	๔.๐	๕.๒	๕.๙	๖.๑	๕.๗	๔.๕	๔.๓
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๐.๔	๑.๕	๒.๖	๔.๑	๕.๔	๖.๒	๕.๗	๖.๒	๓.๕	๔.๓
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๒.๐	๒.๑	๕.๐	๕.๑	๓.๙	๕.๓	๕.๑	๓.๒	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒.๐	๑.๕	๓.๐	๓.๕	๕.๕	๖.๓	๕.๐	๓.๕	๓.๕	๓.๗

ตารางที่ ๑๘ (ต่อ)

เขต และการย้ายถิ่นจากภูมิลำเนา ครั้งสุดท้าย ๕ ปีตั้งแต่วันสำมะโน	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๓	๑.๐	๒.๒	๔.๖	๔.๘	-	๑๐.๐*	๖.๕	๓.๕	๔.๐
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	-	๑.๐	๑.๐	-	๔.๐	๕.๐	-	๓.๐	๓.๔	๓.๑
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
ย้ายถิ่น	๐.๓	๑.๖	๒.๓	๔.๑	๔.๖	๕.๑	๕.๐	๖.๕	๔.๕	๔.๘
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๐.๕	๑.๒	๒.๕	๕.๕	๒.๐	๕.๐	๕.๐*	๓.๑	๓.๒	๓.๑
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	-	๑.๕	๑.๕	๕.๕	๘.๐*	๘.๐*	-	๑.๐	๓.๔	๒.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๖	๑.๒	๒.๓	๕.๑	๕.๔	๖.๘	๗.๑	๖.๕	๔.๓	๔.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคเหนือ										
ย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๖	๒.๕	๔.๒	๕.๔	๖.๐	๖.๑	๖.๐	๔.๕	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๐	๒.๕	๒.๗	๔.๖	๕.๕	๖.๘	๕.๘	๖.๕	๕.๒	๔.๖

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ประเภท และการย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่าง ๆ ครั้งสุดท้าย ๕ ปีที่แล้วจากวัยสำมะโน	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๑.๐	๓.๔	๓.๕	๒.๖	—	๑๑.๐*	๔.๒	๓.๕	๓.๐
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	—	๑.๐	๒.๔	๓.๙	๕.๐	๗.๐	๒.๕	๒.๑	๔.๒	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๙	๑.๙	๓.๑	๓.๖	๒.๑	๒.๖	๒.๙	๕.๐	๔.๑	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ภาคใต้										
ไม่ย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๕	๒.๖	๓.๘	๔.๙	๕.๓	๕.๖	๕.๒	๔.๐	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๕	๑.๘	๑.๕	๔.๕	๕.๐	๕.๐	—	๒.๙	๓.๑	๓.๐
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	๐.๖	๑.๓	๒.๗	๓.๔	๕.๖	๒.๒	๔.๔	๒.๙	๒.๙	๔.๐
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ขอรายการที่บันทึกเครื่องหมาย " - " ตลอด หมายความว่า ข้อมูลมีน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้

ข้อมูลที่แสดงเครื่องหมาย " * " หมายความว่า แนวโน้มผิดปกติ ซึ่งเนื่องมาจากตัวอย่างมีเพียง ๑ ตัวอย่าง หรือมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นในการปรับฐานอายุจึงไม่นำมาคำนวณด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทำให้ตัวเลขจำนวนบุตร เกิดรอกโดยส่วนรวมผิดไป.

จากการศึกษาเปรียบเทียบสตรีที่ย้ายถิ่นจากแคว้นตามดินที่เกิด ซึ่งม
 ประมาณอัตราร้อยละ ๑๕ ของสตรีทั้งหมด ในการเปรียบเทียบระดับภาวะเจริญพันธุ์
 ได้ทำการปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่าทั่วราชอาณาจักร สตรีที่เกิดในภาคตะวันออก
 เฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด สตรีที่เกิดในภาคเหนือและภาคกลาง และ
 จังหวัดพระนคร มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง และสตรีที่เกิดในภาคใต้มีภาวะ
 เจริญพันธุ์อยู่ในระดับต่ำ ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่ย้ายถิ่นจากตามดินที่เกิดแสดง
 ได้ดังต่อไปนี้คือ สตรีที่เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดย
 เฉลี่ย ๕.๓ คน สตรีที่เกิดในภาคเหนือ ภาคกลาง และจังหวัดพระนคร มี ๔.๓
 ๔.๒ และ ๔.๑ คน และสตรีที่เกิดในภาคใต้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๗
 คน ภาวะเจริญพันธุ์ของผู้ย้ายถิ่นตามดินที่เกิดอยู่ในระดับที่สูงเช่นนี้ แสดงให้เห็น
 ว่า ผู้ย้ายถิ่นตามดินที่เกิดเกือบทั้งหมดไม่ได้ทำการป้องกันการเกิดเลย

ในเขตเทศบาล ซึ่งจัดว่าเป็นเขตเมือง และจังหวัดพระนคร ซึ่ง
 ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ทองถิ่นดังกล่าวนี้เป็นเขตที่มีภาวะเจริญ
 พันธุ์ต่ำ เป็นที่สังเกตว่าสตรีที่เกิดที่อื่นย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยในเขตนี้ก็มีภาวะเจริญพันธุ์
 อยู่ในระดับต่ำด้วย และมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่ไม่ได้ย้ายถิ่นที่อยู่ เมื่อปรับฐาน
 อายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่นมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๕ คน
 สตรีที่เกิดในภาคอื่นย้ายเข้ามาอาศัยในเขตเทศบาลมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
 อยู่ในระหว่าง ๓.๓ - ๓.๗ คน จังหวัดพระนคร ปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรี
 ที่ไม่เคยย้ายถิ่น ๓.๔ คน สตรีที่เกิดที่อื่นย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ระหว่าง ๓.๐ - ๓.๗ คน

นอกเขตเทศบาลซึ่งเป็นเขตที่ภาวะเจริญพันธุ์สูง เมื่อปรับฐานอายุแล้ว
 ปรากฏว่า สตรีที่เกิดในที่อื่นย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยก็มีระดับภาวะเจริญพันธุ์สูงด้วย ผู้ที่
 ไม่เคยย้ายถิ่นมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน สตรีที่เกิดในภาคตะวันออก
 เฉียงเหนือมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๔ คน สตรีที่เกิดในภาคเหนือ ภาคกลาง
 และ จังหวัดพระนคร มี ๔.๕ ๔.๕ และ ๔.๔ คนตามลำดับ สตรีที่เกิดในภาคใต้มี
 ๓.๕ คน

ตารางที่ ๒๐ จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามถิ่นที่เกิด และอายุ

ที่วัดราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป	
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ขึ้นไป		
ที่วัดราชอาณาจักร	ท										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๕	๒.๔	๔.๒	๕.๔	๖.๒	๖.๓	๖.๐	๔.๕	๔.๔	
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๐	๑.๗	๒.๓	๔.๐	๕.๒	๕.๔	๕.๗	๕.๖	๔.๔	๔.๖	
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๗	๑.๘	๓.๐	๔.๔	๕.๔	๕.๕	๕.๔	๕.๔	๔.๓	๔.๑	
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๔	๑.๖	๒.๔	๓.๓	๕.๕	๗.๐	๑๔.๖*	๗.๓	๖.๒	๕.๓	
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๖	๑.๗	๒.๘	๓.๕	๔.๕	๖.๑	๕.๗	๖.๑	๔.๔	๔.๓	
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	๐.๔	๑.๔	๒.๕	๓.๗	๔.๗	๔.๕	๔.๕	๕.๑	๓.๕	๓.๗	
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	๐.๖	๒.๐	๓.๔	๔.๔	๕.๒	๕.๔	๕.๓	๔.๔	๔.๗	๔.๑	
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	—	๒.๓	๒.๑	๕.๐	๓.๕	๓.๐	๔.๕	๓.๑	๓.๐	๓.๓	
ในเขตเทศบาล											
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๔	๑.๗	๒.๔	๓.๔	๔.๖	๕.๒	๕.๗	๔.๕	๓.๕	๓.๕	
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๑	๑.๗	๒.๖	๓.๔	๔.๔	๕.๑	๕.๔	๕.๕	๓.๗	๓.๗	

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๑	๑.๗	๒.๘	๔.๓	๔.๓	๔.๒	๓.๙	๔.๙	๓.๙	๓.๗
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๘	๑.๖	๒.๕	๓.๗	๕.๑	๔.๑	๔.๔	๔.๓	๓.๑	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๒	๑.๓	๒.๘	๓.๓	๔.๑	๕.๓	๓.๒	๔.๓	๓.๕	๓.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	-	๒.๒	๒.๘	๓.๗	๒.๐	๕.๐	๓.๐	๓.๙	๓.๓	๓.๓
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ระบุว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	๑.๐	๒.๕	๓.๒	๔.๒	๔.๙	๕.๒	๕.๒	๔.๐	๔.๕	๓.๙
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	-	๓.๐	๑.๘	๕.๐	๓.๕	๓.๗	๔.๕	๒.๙	๓.๐	๓.๓
นอกเขตเทศบาล										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๕	๒.๘	๔.๒	๕.๕	๖.๒	๖.๔	๖.๑	๔.๕	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๐	๑.๗	๒.๗	๔.๑	๕.๕	๖.๓	๕.๙	๖.๑	๔.๗	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๕	๑.๘	๓.๑	๔.๕	๕.๕	๖.๗	๕.๙	๕.๙	๔.๖	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๘	๑.๖	๒.๙	๓.๗	๖.๐	๗.๑	๑๕.๐*	๗.๔	๖.๕	๕.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๗	๑.๗	๒.๘	๔.๑	๕.๑	๖.๓	๖.๑	๖.๔	๔.๖	๔.๕

เขตและถิ่นที่ เกิด	อายุ								รวม สิ้นไป ๑๓ สิ้นไป	ปริมาณอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๕	๑๖-๑๘	๑๙-๒๑	๒๒-๒๔	๒๕-๒๗	๒๘-๓๐	๓๑-๓๓	๓๔-๓๖		
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	๐.๕	๑.๓	๒.๒	๓.๒	๕.๒	๕.๘	๕.๘	๕.๖	๓.๖	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	๐.๕	๑.๓	๓.๖	๕.๘	๕.๘	๖.๑	๕.๕	๕.๒	๕.๑	๕.๕
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
จังหวัดพระนคร										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๘	๑.๖	๒.๘	๓.๖	๕.๒	๕.๒	๕.๑	๕.๘	๓.๖	๓.๘
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๒	๑.๖	๒.๕	๓.๕	๕.๖	๕.๐	๕.๒	๕.๓	๓.๕	๓.๕
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๑.๘	๓.๑	๕.๐	๕.๐	๕.๓	๓.๖	๕.๘	๓.๘	๓.๖
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑.๐	๑.๕	๒.๓	๒.๘	๕.๕	๕.๒	๕.๐	๒.๘	๒.๘	๓.๑
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	-	๑.๐	๒.๓	๓.๒	๕.๓	๕.๒	๓.๐	๓.๕	๓.๐	๓.๐
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	-	๑.๘	๒.๖	๓.๑	๒.๐	๓.๘	-	๕.๕	๓.๘	๓.๖
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	-	๒.๖	๓.๒	๕.๐	๕.๐	๕.๖	๕.๕	๕.๐	๕.๕	๕.๐

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ								รวม ๑๓ ขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ขึ้นไป
	๑๓-๑๔	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙		
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	—	๓.๐	๒.๐	๕.๐	๓.๐	๑.๕	๔.๕	๒.๖	๒.๘	๓.๐
กลาง										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๗	๑.๖	๒.๖	๔.๐	๕.๑	๕.๓	๖.๑	๕.๗	๔.๔	๔.๒
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๐.๕	๑.๖	๒.๘	๔.๒	๕.๓	๕.๗	๖.๒	๕.๕	๔.๕	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๐.๕	๑.๘	๓.๐	๔.๑	๔.๓	๖.๓	๕.๕	๖.๕	๔.๖	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑.๐	๑.๕	๒.๓	๓.๓	๕.๘	๖.๘	๕.๘	๖.๓	๓.๗	๔.๓
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๘	๑.๕	๒.๕	๔.๕	๕.๕	๕.๐	๕.๘	๖.๗	๓.๕	๔.๔
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	—	๒.๕	๐.๕	๕.๐	๖.๐	๕.๓	—	๓.๕	๓.๖	๓.๖
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	—	๑.๗	๓.๗	๕.๘	๕.๐	๕.๘	๖.๑	๕.๔	๕.๕	๔.๖
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๖	๒.๕	๔.๕	๕.๓	๖.๘	๖.๕	๖.๘	๔.๕	๔.๕

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ								รวม ๑๓ ขึ้นไป	ปรับ อายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๔	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙		
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๐.๕	๑.๒	๓.๓	๕.๐	๖.๕	๖.๔	๖.๓	๕.๕	๕.๗	๕.๖
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	-	๓.๐	๒.๒	๕.๐	๕.๒	-	๖.๐	๕.๖	๕.๐	๕.๑
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๒	๑.๕	๒.๕	๕.๖	๖.๐	๗.๐	๗.๕	๗.๕	๕.๕	๕.๑
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	-	๑.๕	๒.๒	-	๓.๕	๕.๒	๒.๕	๗.๓	๕.๐	๕.๓
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	๑.๗	๑.๓	๓.๓	๕.๕	๖.๐	๖.๖	๕.๕	๓.๗	๕.๓	๕.๐
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคเหนือ										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๖	๒.๒	๕.๒	๕.๕	๖.๐	๖.๑	๖.๐	๕.๕	๕.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๑.๐	๑.๕	๒.๕	๕.๐	๖.๐	๖.๗	๖.๕	๖.๐	๕.๐	๕.๖
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๑.๗	๒.๒	๕.๕	๓.๐	๖.๐	-	๑.๕*	๓.๕	๓.๕

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ									ปฏิกฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๔	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๑.๐	๑.๕	๓.๓	๔.๔	๕.๖	๗.๐	๖.๔	๖.๖	๔.๘	๔.๘
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	๐.๖	๑.๗	๓.๐	๔.๐	๕.๐	๖.๖	๕.๙	๖.๒	๔.๖	๔.๕
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ย้ายถิ่นมาจากประเทศจีน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ไม่ทราบว่าย้ายถิ่นมาจากไหน	-	๑.๐	๓.๗	๕.๔	๕.๘	๖.๑	๕.๘	๕.๘	๕.๕	๕.๘
ไม่ทราบสถานภาพการย้ายถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคใต้										
ไม่เคยย้ายถิ่น	๐.๖	๑.๕	๒.๖	๓.๙	๔.๘	๕.๓	๕.๖	๕.๒	๔.๐	๔.๖
ย้ายถิ่นมาจากภาคกลาง	๒.๐	๑.๘	๒.๘	๔.๔	๔.๕	๖.๐	๔.๓	๗.๔	๔.๔	๔.๖
ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดพระนคร	๑.๐	๒.๐	๒.๙	๕.๔	๖.๔	๔.๗	๔.๐	๕.๒	๔.๖	๔.๓
ย้ายถิ่นมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ย้ายถิ่นมาจากภาคเหนือ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ย้ายถิ่นมาจากภาคใต้	๐.๔	๑.๔	๒.๔	๓.๘	๔.๗	๕.๖	๔.๗	๕.๒	๓.๕	๓.๗

ตารางที่ ๒๐ (ต่อ)

เขตและถิ่นที่เกิด	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
ได้ทราบข่าวภัยดีมาจากไหน	๐.๑	๒.๗	๓.๙	๔.๖	๔.๙	๖.๑	๕.๖	๔.๒	๔.๔	๔.๓
ไม่ทราบสถานภาพการภัยอื่น	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ขั้วรายการที่บันทึกเครื่องหมาย "-" "ตลอด" หมายความว่า ข้อมูลน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้

ข้อมูลที่แสดงเครื่องหมาย "*" " หมายถึงว่า แนวโน้มผิดปกติ ซึ่งเนื่องมาจากตัวอย่างมีเพียง ๑ ตัวอย่างหรือน้อยมาก ดังนั้นในการปรับฐาน จึงไม่นำมาคำนวณด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ทำให้ตัวเลขจำนวนบุตร เกิดอคติโดยส่วนรวมผิดไป.

ภาคใต้ ซึ่งเป็นภาคที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด แต่ทั้งภาคไม่ใช่เขตเมือง เมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่ย้ายถิ่นเข้าไปอาศัยมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น และสตรีที่เกิดในภาคใต้อพยพย้ายถิ่นไปอยู่ภาคอื่นก็มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่ไม่เคยย้ายถิ่น ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นคือ สตรีภาคใต้อาจหาการป้องกันการเกิดตั้งเฝ้าก่อนคลอดมาแล้ว จึงมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้หาการป้องกันการเกิด (ตารางที่ ๒๐)

จากการศึกษาเกี่ยวกับการย้ายถิ่นและภาวะเจริญพันธุ์ของเมืองบอมเบย์ Badry ก็พบเช่นเดียวกันว่า ภาวะเจริญพันธุ์มีความแตกต่างกันตามถิ่นที่เกิด โดยสตรีที่สามเฝ้าเกิดทางภาคใต้อาศัยมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด สตรีที่สามเฝ้าเกิดในภาคเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุ ๑๕ - ๓๕ ๓๓.๒ และ ๓๕.๔ คน ๑๐๐ คนตามลำดับ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงใต้มีภาวะเจริญพันธุ์เท่ากับภาคใต้ ๓๓.๔ ต่อ ๑๐๐ คน ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง ๓๔.๑ และ ๓๔.๒ ต่อ ๑๐๐ คนตามลำดับ^{๒๗}

๔. ศาสนา ภาวะเจริญพันธุ์ย่อมแตกต่างกันไปตามศาสนาที่นับถือ เช่น ในทวีปยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และออสเตรเลีย ผู้ที่นับถือศาสนาโรมันคาทอลิกมีบุตรมากที่สุด ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นมีบุตรน้อยที่สุด^{๒๘} ที่เมืองบอมเบย์ก็เช่นเดียวกัน ผู้ที่นับถือศาสนาพาลีสมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด ผู้ที่นับถือศาสนามุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด ผู้ที่นับถือศาสนาต่างกันของเมืองบอมเบย์มีภาวะเจริญพันธุ์ต่างกันดังนี้คือ พาลี ๑.๕๖ คริสต์ ๓.๐๖ ฮินดู ๓.๓๕ มุสลิม ๓.๖๖ เชน ๓.๔๗ และ

^{๒๗} Badry, op.cit, pp. 316 - 318.

^{๒๘} United Nations, The Determinants and Consequence of Population Trends, Population Studies No. 17, Department of Social Affairs, New York 1953, pp. 89 - 90

พุทธ ๓๖๒ ต่อ ๑๐๐ คน^{๒๘} และที่เมือง Kerala ในประเทศอินเดีย ผู้ที่
 นับถือศาสนาคริสต์และมุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับเดียวกัน โดยมีจำนวนบุตร
 เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๘.๕ คน ผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย
 ๕.๕ คน^{๓๐}

จากการศึกษาครั้งนี้พบโดยทั่วไปว่า ผู้ที่นับถือศาสนาต่างกันมีภาวะ
 เจริญพันธุ์แตกต่างกันด้วย โดยทั่วราชอาณาจักร เมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า
 สตรีที่นับถือศาสนาอิสลาม (มุสลิม) มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด โดยมีจำนวนบุตรเกิด
 รอดโดยเฉลี่ย ๓.๕ คน ศาสนาขงจื๊อ มีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง ๔.๐ คน
 ศาสนาพุทธ, ฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ มีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับสูง ๘.๕
 คนตามลำดับ ซึ่งจากการศึกษาของศาสตราจารย์ Sidney Goldstein
 จากข้อมูลอัตราการรอด ๑ ของสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็พบเช่นเดียวกันว่า
 ทั่วราชอาณาจักร สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด สตรีที่นับถือศาสนา
 ขงจื๊อมีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง และสตรีที่นับถือศาสนาพุทธมีภาวะเจริญพันธุ์
 สูง เป็นที่สังเกตว่า สตรีที่นับถือศาสนาขงจื๊อในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล
 มีภาวะเจริญพันธุ์อยู่ในระดับเดียวกันกับผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ ส่า
 เหตุที่ภาวะเจริญพันธุ์ของผู้ที่นับถือศาสนาขงจื๊อของรวมทั้งราชอาณาจักรต่ำกว่าศาสนา
 พุทธ, ฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ เนื่องจากสตรีที่นับถือศาสนาขงจื๊อส่วนใหญ่อาศัยอยู่
 ในเขตเทศบาลและมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ และส่วนน้อยอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่ง
 มีภาวะเจริญพันธุ์สูง จึงทำให้ภาวะเจริญพันธุ์โดยส่วนรวมต่ำกว่าเล็กน้อย เป็นที่น่า
 สังเกตว่า ถ้าไม่นำเอาในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลเข้ามาพิจารณาถึงกาล
 มาแล้วจะเห็นว่า คนที่นับถือศาสนาขงจื๊อได้แก่ ผู้ที่ถือสัญชาติจีน และคนที่ถือสัญ
 ชาติไทยเชื้อชาติจีน มิได้มีระดับภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธเลย

^{๒๘} Badry, op.cit., p. 314.

^{๓๐} V.C. Chidambaram, Fertility in Kerala, Sydney Conference, Contributed Paper, Sydney, 1967, p. 232.

ตารางที่ ๒๑ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไปที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามศาสนา และอายุ ทวาราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๑๔

เขตและศาสนา	อายุ					ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๒๔	๒๕-๓๔	๓๕-๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
ทวาราชอาณาจักร						
พุทธ	๑.๔	๓.๕	๖.๐	๖.๑	๔.๖	๔.๕
อิสลาม	๑.๒	๓.๒	๔.๔	๔.๔	๓.๔	๓.๕
ขงจื้อ	๒.๑	๓.๖	๕.๓	๔.๑	๔.๒	๔.๐
ฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ	๑.๘	๓.๘	๕.๖	๕.๘	๔.๖	๔.๕
ในเขตเทศบาล						
พุทธ	๑.๔	๓.๑	๔.๘	๔.๓	๓.๗	๓.๖
อิสลาม	๑.๔	๓.๐	๔.๓	๓.๕	๓.๒	๓.๓
ขงจื้อ	๒.๑	๓.๕	๔.๕	๓.๖	๓.๖	๓.๗
ฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ	๒.๐	๓.๔	๔.๔	๔.๒	๓.๘	๓.๗
นอกเขตเทศบาล						
พุทธ	๑.๔	๓.๕	๖.๑	๖.๓	๔.๗	๔.๖
อิสลาม	๑.๒	๓.๒	๔.๔	๔.๔	๓.๔	๓.๕

ตารางที่ ๒๑ (ต่อ)

เขตและศาสนา	อายุ					ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๒๔	๒๕-๓๔	๓๕-๔๔	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
จังหวัด	๒.๑	๔.๒	๖.๒	๕.๔	๕.๑	๔.๗
ฮินดู คริสต์ อื่น ๆ	๑.๗	๔.๐	๖.๑	๖.๓	๔.๕	๔.๘
จังหวัดพระนคร						
พุทธ	๑.๔	๓.๐	๔.๘	๔.๔	๓.๗	๓.๖
อิสลาม	๑.๔	๓.๕	๕.๑	๕.๗	๔.๒	๔.๒
จังหวัด	๒.๑	๓.๕	๔.๕	๓.๖	๓.๘	๓.๗
ฮินดู คริสต์ อื่น ๆ	๓.๗	๒.๖	๔.๓	๕.๓	๔.๑	๓.๕
ภาคกลาง						
พุทธ	๑.๔	๓.๔	๕.๖	๕.๗	๔.๔	๔.๓
อิสลาม	๑.๔	๓.๕	๕.๗	๕.๔	๔.๕	๔.๓
จังหวัด	๑.๒	๓.๕	๖.๐	๕.๖	๔.๑	๔.๔
ฮินดู คริสต์ อื่น ๆ	๑.๐	๔.๐	๗.๗	๖.๕	๕.๖	๕.๓

ตารางที่ ๒๑ (ต่อ)

เขตและศาสนา	อายุ					รวม ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๒๔	๒๕-๓๔	๓๕-๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ						
พุทธ	๑.๔	๓.๖	๖.๕	๖.๘	๔.๕	๔.๕
อิสลาม	-	-	-	-	-	-
ขงจื๊อ	๑.๐	๔.๓	๓.๐	๔.๑	๔.๗	๔.๕
ฮินดู คริสต์ อื่น ๆ	๒.๒	๔.๓	๖.๓	๔.๐	๔.๗	๕.๖
ภาคเหนือ						
พุทธ	๑.๔	๓.๕	๕.๘	๖.๐	๔.๕	๔.๔
อิสลาม	๑.๘	๒.๗	๔.๐	๓.๐	๒.๗	๓.๐
ขงจื๊อ	๓.๑	๔.๖	๕.๒	๔.๑	๔.๖	๔.๔
ฮินดู คริสต์ อื่น ๆ	๑.๖	๓.๔	๔.๕	๔.๕	๓.๗	๓.๗
ภาคใต้						
พุทธ	๑.๓	๓.๓	๕.๖	๕.๖	๔.๓	๔.๒

ตารางที่ ๒๑ (ต่อ)

เขตและศาสนา	อายุ					ปริมาณอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๒๔	๒๕-๓๔	๓๕-๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
อิสลาม	๑.๒	๓.๑	๔.๒	๔.๒	๓.๒	๓.๔
ฮินดู	๒.๔	๔.๕	๕.๔	๔.๑	๔.๔	๔.๔
ฮินดู คริสต์ อื่นๆ	๓.๐	๕.๓	๖.๐	—	๕.๓	๕.๑

“ ขอรายการพิมพ์สื่อเครื่องหมาย “ — ” หมายถึง ข้อมูลน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้ ”

จังหวัดพระนคร พบว่า ปรึฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๒ คน ในขณะที่สตรีที่นับถือศาสนาพุทธ, ขงจื้อ, และฮินดู, คริสต์ และอื่น ๆ มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๖ ๓.๗ และ ๓.๕ คนตามลำดับ ดร.ศักดิ์ ฆาสุชนิรันดร์ ได้พบเช่นเดียวกันว่า จังหวัดพระนคร ชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าศาสนาอิสลาม^{๓๑} เหตุที่ภาวะเจริญพันธุ์ของชาวไทยมุสลิมสูงนี้อาจเนื่องมาจากชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่อาจเป็นผู้ที่มีฐานะที่จะมีบุตรได้หลายคน โดยไม่จำเป็นต้องทำการป้องกันการเกิด จึงเป็นเหตุให้มีภาวะเจริญพันธุ์สูง

ภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม เมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่นับถือศาสนาอิสลามมีภาวะเจริญพันธุ์ค่าที่สุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน สตรีที่นับถือศาสนาฮินดู คริสต์ และอื่น ๆ มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๑ คน สตรีที่นับถือศาสนาพุทธและขงจื้อมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๒ และ ๔.๔ คนตามลำดับ จากการศึกษาของสมพงษ์ ชิวสันต์ พบเช่นเดียวกันว่า ชาวไทยมุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์ค่ากว่าชาวไทย โดยชาวไทยมุสลิมมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน ชาวไทยมี ๔.๓ คน^{๓๒} สาเหตุที่ชาวไทยมุสลิมมีภาวะเจริญพันธุ์ค่ากัวยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น (ตารางที่ ๒๑)

๕. สัญชาติ จากการศึกษาพบว่า ในสหรัฐอเมริกา สตรีผิวขาวที่เกิดในต่างประเทศมีภาวะเจริญพันธุ์ค่าที่สุด สตรีผิวขาวชาวพื้นเมืองมีภาวะเจริญพันธุ์รองลงมา และสตรีนิโกรมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด^{๓๓} และจากการศึกษาจาก

^{๓๑} ศักดิ์ ฆาสุชนิรันดร์, การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีบุตรของหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นข้าราชการ และประกอบอาชีพทางเกษตร, สัมมนาทางวิชาการแห่งชาติ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๑ (พระนคร: กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ๒๕๐๖), หน้า ๒๘๘.

^{๓๒} สมพงษ์, เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

^{๓๓} Bogue, op.cit, p. 310.

หนังสือ United Nations พบว่าอัตราการเกิดของสหรัฐอเมริกาและคานาดา ๒๕ ต่อ ๑๐๐๐ คน ยุโรป ๑๙ - ๒๔ ต่อ ๑๐๐๐ คน อาเซีย ๔๐ - ๔๕ ต่อ ๑๐๐๐ คน ญี่ปุ่น ๓๐ ต่อ ๑๐๐๐ คน และแอฟริกา ๔๐ - ๔๕ ต่อ ๑๐๐๐ คน^{๓๔}

จากการศึกษาครั้งนี้จากตารางที่ ๒๒ พบว่าที่วราชอาณาจักร ปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่ถือสัญชาติไทยมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุดโดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน สตรีที่ถือสัญชาติจีนมีภาวะเจริญพันธุ์ในระดับกลาง ๔.๓ คน และสตรีที่ถือสัญชาติอื่น ๆ ในอาเซียมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ๔.๐ คน สำหรับสตรีที่ถือสัญชาติยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกาอื่น ๆ มีจำนวนน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้ เป็นที่สังเกตว่า ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลที่วราชอาณาจักร สตรีที่ถือสัญชาติจีนมีระดับภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่ถือสัญชาติไทยและสัญชาติอื่น ๆ ในอาเซีย แต่เนื่องจากสตรีที่ถือสัญชาติจีน ซึ่งมีเพียงประมาณอัตราร้อยละ ๑.๕ และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งเป็นเขตที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ และส่วนน้อยอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลซึ่งมีภาวะเจริญพันธุ์สูง ดังนั้นเมื่อรวม ๒ เขตเข้าด้วยกัน จึงทำให้สตรีที่ถือสัญชาติจีนโดยส่วนรวมมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่ถือสัญชาติไทย เป็นที่สังเกตว่าสตรีที่ถือสัญชาติจีนเมื่อปรับฐานอายุแล้วจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำลงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสตรีที่ถือสัญชาติจีนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุซึ่งมีบุตรมาก จึงเป็นเหตุให้จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำลงมาก เมื่อปรับฐานแล้ว สตรีที่ถือสัญชาติอื่น ๆ ในอาเซียส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำกว่าสตรีที่ถือสัญชาติไทยและสัญชาติจีน

จากการพิจารณาสัญชาติและศาสนา โดยไม่นำเอาในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลเข้ามาพิจารณาคงกล่าวแล้ว จะเห็นว่าผู้ที่ถือสัญชาติจีนมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าคนไทย ผู้นับถือศาสนาขงจื้อซึ่งได้แก่ผู้ที่ถือสัญชาติจีนและผู้ที่ถือสัญชาติไทยเชื้อชาติจีนมีภาวะเจริญพันธุ์เท่ากับคนไทย ดังนั้นจะเห็นว่าคนจีนในชั่วอายุที่มาจากประเทศจีนมีภาวะเจริญพันธุ์สูง แต่เมื่อรวมคนจีนที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งยังปฏิบัติตามวัฒนธรรมจีน จะเห็นว่ามีบุตรรวมกันโดยเฉลี่ยแล้วเท่า ๆ กับคนไทย

^{๓๔} United Nations, Population Studies, No.17, op.cit., p.71

ตารางที่ ๒๒ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามสัญชาติ และอายุ

ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขต และสัญชาติ	อายุ					ปรับอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓ - ๒๔	๒๕ - ๓๔	๓๕ - ๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
ทั่วราชอาณาจักร						
ไทย	๑.๔	๒.๕	๕.๙	๖.๐	๔.๕	๔.๕
จีน	๒.๖	๔.๐	๕.๕	๔.๔	๔.๘	๔.๓
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธมลายา สิงคโปร์ อินเดี๋ย						
ปากีสถาน อังกฤษ พม่า	๑.๒	๔.๐	๕.๖	๓.๙	๔.๑	๔.๐
ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกันอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ และไม่มีทราบสัญชาติ	-	-	-	-	-	-
ในเขตเทศบาล						
ไทย	๑.๖	๓.๒	๔.๙	๔.๗	๓.๘	๓.๘
จีน	๒.๔	๔.๐	๕.๓	๔.๐	๔.๕	๔.๑
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธมลายา สิงคโปร์ อินเดี๋ย						
ปากีสถาน อังกฤษ พม่า	๒.๐	๓.๔	๕.๘	๓.๔	๔.๒	๔.๐
ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกันอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ และไม่มีทราบสัญชาติ	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๒๖ (ต่อ)

เขต และสัญชาติ	อายุ					ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓ - ๒๔	๒๕ - ๓๔	๓๕ - ๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
นอกเขตเทศบาล						
ไทย	๑.๔	๓.๕	๖.๐	๖.๒	๔.๖	๔.๕
จีน	๓.๕	๔.๓	๕.๙	๕.๓	๕.๔	๔.๙
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ อินเดีย						
ปากีสถาน อังกฤษ ฟิลิปปินส์	๑.๐	๔.๖	๕.๔	๔.๑	๔.๐	๔.๑
อื่น ๆ และไม่ทราบสัญชาติ	-	-	-	-	-	-
จังหวัดพระนคร						
ไทย	๑.๖	๓.๑	๔.๖	๔.๕	๓.๖	๓.๖
จีน	๒.๖	๓.๕	๕.๓	๔.๐	๔.๕	๔.๑
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ อินเดีย						
ปากีสถาน อังกฤษ ฟิลิปปินส์	-	-	-	-	-	-
ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกันอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ และไม่ทราบสัญชาติ	-	-	-	-	-	-

เขต และ สัญชาติ	อายุ					ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓ - ๒๔	๒๕ - ๓๔	๓๕ - ๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
ภาคกลาง						
โดย	๑.๔	๓.๔	๕.๗	๕.๗	๔.๔	๔.๒
จีน	๓.๐	๓.๕	๕.๗	๕.๔	๕.๔	๔.๕
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ อินเดีย						
ปากีสถาน ลังกา เม้า	-	-	-	-	-	-
อื่น ๆ และไม่ทราบสัญชาติ	-	-	-	-	-	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ						
โดย	๑.๔	๓.๗	๖.๕	๖.๕	๔.๕	๔.๕
จีน	-	-	-	-	-	-
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมาลายา สิงคโปร์ อินเดีย						
ปากีสถาน ลังกา เม้า	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๒๓ (ต่อ)

เขต และสัญชาติ	อายุ					ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓ - ๒๔	๒๕ - ๓๔	๓๕ - ๔๔	๕๐ ขึ้นไป	รวม ๑๓ ขึ้นไป	
ภาคเหนือ						
ไทย	๑.๔	๓.๕	๕.๘	๖.๐	๔.๕	๔.๔
จีน	๒.๐	๔.๒	๕.๖	๔.๑	๕.๑	๔.๔
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมลายา สิงคโปร์ อินเดียน ปากีสถาน ฮ่องกง มา	-	-	-	-	-	-
ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกันอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-
ภาคใต้						
ไทย	๑.๓	๓.๒	๕.๑	๕.๒	๔.๐	๓.๑
จีน	๕.๐	๕.๐	๖.๑	๔.๔	๕.๐	๕.๒
เวียดนาม กัมพูชา ลาว สหพันธรัฐมลายา สิงคโปร์ อินเดียน ปากีสถาน ฮ่องกง มา	-	-	-	-	-	-
ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา คานาดา และอเมริกันอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-

ข้อยกเว้นการที่ยังไม่ได้รับอนุญาต " - " หมายความว่าถึง ข้อมูลมีน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้.

แสดงว่าคนจีนที่เกิดในประเทศไทยมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าคนจีนที่มาจากประเทศจีน

๖. สถานภาพสมรส สตรีที่ปัจจุบันสมรสมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ^{๓๕} จากข้อมูลสามะโนประชากร ค.ศ. ๑๙๕๐ ของสหรัฐอเมริกา พบเช่นเดียวกันว่า สตรีที่ปัจจุบันสมรสมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสถานภาพสมรสอื่น ๆ โดยสตรีที่มีนิวสาวอายุต่ำกว่า ๕ ปี ที่มีบุตรแยกตามสถานภาพสมรสดังนี้คือ สมรส ๕๕๑ แยกกันอยู่ ๓๗๑ หมายถึง ๒๘๘ หย่า ๒๓๐ ทอ ๑๐๐๐ คน สตรีที่ไม่ใช่ นิวสาว สมรส ๕๗๑ แยกกันอยู่ ๓๗๘ หมายถึง ๒๘๑ หย่า ๒๓๐ ทอ ๑๐๐๐ คน^{๓๖}

จากการศึกษาครั้งนี้จากตารางที่ ๒๓ พบโดยทั่วไปเช่นเดียวกันว่า สตรีที่สมรสแล้ว และสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงกว่าสตรีที่มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ สมรสซึ่งสามีไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น หมายถึง หย่าหรือแยกกันอยู่ ปรากฏว่าทั่วราชอาณาจักร ปรับฐานอายุแล้ว ปรากฏว่าสตรีที่สมรสและสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๗ คน ในขณะที่สตรีสมรสแต่สามีไม่ได้อาศัยในครัวเรือนนั้น ๓.๖ คน หมายถึง ๓.๕ คน หย่าหรือแยกกันอยู่ ๒.๕ คน เป็นที่สังเกตว่าเมื่อปรับฐานอายุแล้ว จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีเป็นหมายลดต่ำลงมาก ทั้งนี้เพราะสตรีที่เป็นหมายส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สูงอายุซึ่งมีบุตรมาก ดังนั้น เมื่อปรับฐานอายุแล้วจึงลดต่ำลงมาก และเป็นที่สังเกตว่าสตรีที่สมรสแต่สามีไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้นมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำกว่าสตรีที่สถานภาพสมรสหมาย และสตรีที่หย่าหรือแยกกันอยู่มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งเป็นการยืนยันว่า การอยู่กินร่วมกันตลอดเวลา ทำให้โอกาสการมีบุตรมากกว่าสตรีที่สามีภรรยาไม่ได้อยู่ด้วยกัน ส่วนการหย่า หมายถึง นี้อยอมเป็นธรรมชาติที่จะมีบุตรน้อยกว่าเพราะไม่ได้อยู่กับสามี

^{๓๕} Hatt, op.cit., p. 315.

^{๓๖} Wilson H. Grabill, and Others, The Fertility of American Women, (New York: John Wiley & Sons, 1958) p. 288.

ตารางที่ ๒๓ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของหญิงอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไปที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามสถานภาพสมรส และอายุ
ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

เขต และสถานภาพสมรส	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ขึ้นไป	
ทั่วราชอาณาจักร										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๗	๑.๖	๒.๙	๔.๔	๕.๖	๖.๔	๖.๖	๖.๔	๔.๕	๔.๗
สมรสสามีไม่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๗	๑.๓	๒.๒	๓.๑	๔.๒	๕.๐	๕.๔	๔.๙	๓.๐	๓.๖
หม้าย	๑.๐	๑.๔	๒.๒	๓.๔	๔.๒	๕.๒	๕.๕	๕.๘	๔.๕	๓.๙
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๖	๑.๒	๑.๗	๒.๔	๓.๑	๓.๙	๔.๐	๔.๔	๒.๘	๒.๙
ไม่ทราบ	๐.๗	๑.๑	๑.๗	๒.๒	๓.๖	๔.๘	๕.๑	๕.๔	๔.๖	๓.๖
ในเขตเทศบาล										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๘	๑.๘	๒.๘	๔.๑	๔.๙	๕.๖	๕.๒	๕.๒	๔.๑	๔.๑
สมรสสามีไม่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๑.๐	๑.๕	๒.๔	๒.๘	๔.๕	๔.๖	๔.๖	๔.๐	๒.๙	๓.๓
หม้าย	๑.๐	๒.๒	๒.๖	๓.๒	๓.๕	๔.๔	๔.๗	๔.๒	๔.๒	๓.๔
หย่าหรือแยกกันอยู่	๑.๑	๐.๙	๑.๘	๒.๔	๒.๗	๓.๕	๓.๕	๓.๙	๒.๘	๒.๗
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๒๓ (ต่อ)

เขต ประชากรตามรส	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
นอก เขตเทศบาล										
สมัครสมาชิกอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๗	๑.๖	๒.๙	๔.๔	๕.๗	๖.๕	๖.๗	๕.๕	๔.๕	๔.๗
สมัครสมาชิกไม่ได้อยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๖	๑.๑	๒.๐	๓.๔	๔.๐	๕.๒	๖.๑	๕.๔	๓.๐	๓.๗
หมาย	๐.๙	๑.๓	๒.๒	๓.๔	๔.๓	๕.๓	๕.๖	๖.๐	๕.๖	๔.๐
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๖	๑.๒	๑.๗	๒.๔	๓.๑	๔.๐	๔.๒	๔.๕	๒.๘	๓.๐
ไม่ทราบ	๐.๗	๑.๒	๒.๐	๒.๒	๓.๖	๕.๕	๕.๑	๕.๙	๕.๐	๓.๖
จังหวัดพระนคร										
สมัครสมาชิกอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๗	๑.๙	๒.๘	๔.๐	๔.๗	๕.๖	๕.๐	๔.๙	๔.๐	๔.๐
สมัครสมาชิกไม่ได้อยู่ในครัวเรือนนั้น	๑.๒	๑.๕	๒.๖	๒.๘	๔.๔	๔.๖	๔.๘	๔.๑	๒.๙	๓.๔
หมาย	—	๑.๗	๒.๕	๒.๘	๔.๓	๕.๕	๓.๙	๔.๑	๔.๑	๓.๕
หย่าหรือแยกกันอยู่	๑.๐	๑.๐	๑.๘	๒.๔	๒.๓	๓.๓	๓.๔	๓.๖	๒.๖	๒.๕
ไม่ทราบ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

ตารางที่ ๒๓ (ต่อ)

เขตและสถานภาพสมรส	อายุ								รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป		
ภาคกลาง										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๓	๑.๖	๒.๘	๔.๒	๕.๓	๖.๒	๖.๔	๖.๐	๔.๔	๔.๕
สมรสสามีไม่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๓	๑.๒	๑.๘	๓.๒	๓.๘	๔.๘	๕.๑	๕.๐	๒.๙	๓.๕
หมาย	๐.๓	๑.๓	๒.๔	๓.๕	๓.๗	๔.๙	๕.๐	๕.๖	๕.๓	๓.๗
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๘	๑.๒	๑.๘	๒.๕	๓.๓	๔.๐	๔.๓	๔.๕	๓.๐	๓.๐
ไม่ทราบ	๒.๐	๑.๐	๔.๐	๕.๐	๕.๕	๕.๘	๔.๘	๕.๖	๕.๒	๔.๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๓	๑.๖	๓.๐	๔.๗	๖.๒	๗.๒	๗.๓	๗.๒	๔.๙	๕.๑
สมรสสามีไม่อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๕	๑.๑	๑.๙	๓.๙	๕.๐	๖.๕	๗.๔	๕.๔	๓.๒	๔.๑
หมาย	-	๑.๗	๒.๒	๓.๖	๔.๘	๕.๕	๖.๒	๖.๗	๖.๓	๔.๔
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๖	๑.๒	๑.๗	๒.๔	๒.๙	๓.๙	๔.๒	๔.๔	๒.๖	๒.๙
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ตารางที่ ๒๓ (ต่อ)

เขต และสถานภาพสมรส	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๕๓ขึ้นไป	
ภาคเหนือ										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๖	๑.๖	๓.๐	๔.๓	๕.๖	๖.๓	๖.๔	๖.๒	๔.๔	๔.๖
สมรสสามีไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๔	๑.๓	๒.๒	๓.๐	๓.๙	๔.๘	๖.๖	๗.๑	๓.๓	๔.๑
หม้าย	๑.๐	๑.๙	๑.๘	๓.๕	๔.๓	๕.๓	๕.๖	๕.๘	๕.๕	๓.๙
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๖	๑.๑	๑.๕	๒.๒	๓.๓	๔.๐	๓.๔	๔.๗	๒.๖	๒.๙
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ภาคใต้										
สมรสสามีอาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๖	๑.๕	๒.๗	๔.๐	๔.๙	๕.๔	๕.๘	๕.๗	๓.๙	๔.๒
สมรสสามีไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนนั้น	๐.๕	๑.๑	๒.๒	๓.๖	๔.๒	๔.๕	๕.๘	๔.๐	๒.๘	๓.๔
หม้าย	๑.๐	๐.๙	๒.๔	๒.๙	๓.๖	๔.๖	๔.๘	๔.๙	๔.๕	๓.๔
หย่าหรือแยกกันอยู่	๐.๕	๑.๑	๑.๗	๓.๐	๓.๔	๔.๑	๔.๗	๔.๒	๓.๐	๓.๑
ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ขอรายการที่มีเครื่องหมาย " - " หมายความว่า ข้อมูลมีน้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบได้